

ΚΕΦΑΛ. 3^ο. ΟΙ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ ‘ΕΣΤΙΝ ΟΣΤΙΣ’

Α. Η έκφραση ἔστιν ὅστις

Η έκφραση αυτή απαντά σε όλες τις πτώσεις του ενικού αριθμού ως εξής:

ἔστιν ὅστις ή ὅς, ἔστιν οὕτινος ή οὗ, ἔστιν ὥτινι ή ὧ, ἔστιν ὄντινα ή ὄν σε ενικό & πληθυντικό ομοίως.

Ο συνδυασμός των δυο αυτών λέξεων δημιουργεί ένα ονομαστικό, και όχι ρηματικό, σύνολο.

1. Ονομαστική·

	<i>κατά λέξιν</i>	<i>ελεύθερα</i>
ἔστιν ὅστις (ὅς)	Τίς	κάποιος + ρήμα
οὐκ ἔστιν ὅστις (ὅς)	Οὐδείς	κανείς δεν + ρήμα
οὐκ ἔστιν ὅστις (ὅς) οὐ(κ)	Οὐδείς οὐ = πάντες	όλοι + ρήμα

Πλ. Απολ. 27,170: ἔστιν ὅστις δαιμόνια μὲν νομίζει πράγματα εἶναι; = *ποιός νομίζει ότι υπάρχουν πράγματα θεϊκά;*

App. Ιστ. Ινδ. 11,7 οὐκ ἔστιν ὅστις ἐξαναγκάσει τὸν ἄνδρα τοῦτον φωνῆσαι.. = *κανείς δεν θα υποχρεώσει αυτόν τον άνδρα να φωνάζει*

Ισοκρ. Ειρήνη 52 οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν καταφρονήσειεν = *όλοι πιθανόν να επικρίνουν.*

Ἀνδ. Μυστ. 146,7 Οὐ γὰρ ἔστιν ὅστις πώποτε ὑμῶν παριῶν τὴν οἰκίαν τὴν ἡμετέραν ἀνεμνήσθη ἢ ἰδίᾳ τι ἢ δημοσίᾳ κακὸν παθὼν ὑπ’ ἐκείνων = *κανείς ποτέ από σας περνώντας από το δικό μου σπίτι δεν θυμήθηκε να ἐ-παθε κάτι κακό είτε προσωπικά είτε δημοσία*

Θουκ. 2,62,2 καὶ οὐκ ἔστιν ὅστις τῇ ὑπαρχούσῃ παρασκευῇ τοῦ ναυτικοῦ πλέοντας ὑμᾶς οὔτε βασιλεὺς οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἔθνος τῶν ἐν τῷ παρόντι κωλύσει = *κανείς δεν θα μας εμποδίσει στο παρόν ούτε βασιλιάς ούτε κάποιο άλλο ἔθνος, ενώ πλέουμε στην θάλασσα με μια τέτοιου είδους προετοιμασία του ναυτικού μας.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Σε όλες τις πιο πάνω συντάξεις η έκφραση «ἔστιν ὅστις (ὅς)» θεωρείται ένα ενιαίο συντακτικό σύνολο και παίρνει μια ενιαία συντακτική θέση, και όντας στην ονομαστική πτώση γίνεται παντού Υποκείμενο των ρημάτων.

2. Γενική·

	<i>κατά λέξιν</i>	<i>ελεύθερα</i>
ἔστιν οὕτινος (οὗ)	Τινός	κάποιου...
οὐκ ἔστιν οὕτινος (οὗ)	Οὐδενός	κανενός ή ουδενός
Οὐκ ἔστιν οὕτινος (οὗ) οὐ(κ)	Παντός	Του καθενός - όλων

Ξεν. Αν. 2,3,23 οὐτ’ ἔστιν ὅτου ἔνεκα βουλοίμεθα ἂν τὴν βασιλέως χώραν κακῶς ποιεῖν = *για κανένα λόγο δεν είναι πιθανόν να θέλαμε να βλάψουμε την χώρα του βασιλιά*

Λυσ. Περί της δημ. 9 οὐδ’ ἔστιν ὅτου κακοῦ αἴτιος οὔτε φεύγων οὔτε κατελθὼν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει γεγένηται = *και κανενός κακού δεν έχει γίνει αυτός ο άνθρωπος αίτιος για το δημοκρατικό σας πολίτευμα, ούτε όταν εξο-ρίστηκε ούτε όταν επανήλθε.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: η έκφραση «ἔστιν οὕτινος (ὅτου)» αντιμετωπίζεται ως ενιαία έκφραση συντακτικά, και όντας στην γενική πτώση παίρνει την θέση ενός ουσιαστικού σε γενική πτώση. Στο πιο πάνω παράδειγμα συντάσσεται με την πρό-θεση «ἔνεκα», και γίνεται εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας.

3. Δοτική·

	<i>κατά λέξιν</i>	<i>ελεύθερα</i>
ἔστιν ὧτινι (ὧ)	Τινί	σε κάποιον / κάτι
οὐκ ἔστιν ὧτινι (ὧ)	Οὐδενί	σε κανένα
Οὐκ ἔστιν ὧτινι (ὧ) οὐ(κ)	Παντί	Στον καθένα – σε όλους,α,ες

ΚΕΦΑΛ. 3^ο. ΟΙ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ ‘ΕΣΤΙΝ ΟΣΤΙΣ’

Ξεν. Οικ. 3,12 ἔστιν ὅτῳ ἄλλῳ τῶν σπουδαίων πλείω ἐπιτρέπεις ἢ τῇ γυναικί; = σε ποιόν ἄλλον ἐμπιστεύεται κάτι ἀπὸ τα σπουδαία περισσότερο, ἀπὸ ὅ,τι στήν γυναικά σου;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: ἡ ἐκφραση «ἔστιν ὥτινι» ἀντιμετωπίζεται σαν μία ενιαία συντακτικὴ ἐκφραση, και λειτουργεῖ σαν να εἶναι μια απλὴ δοτικὴ ονόματος. Στὸ πιο πάνω παράδειγμα λειτουργεῖ ως ἀντικείμενο σε δοτικὴ πτῶση στὸ «ἐπιτρέπεις».

4. Αἰτιατικὴ

	<i>κατὰ λέξιν</i>	<i>ελεύθερα</i>
ἔστιν ὄντινα (ὄν)	Τινά	κάποιον / κάτι
οὐκ ἔστιν ὄντινα (ὄν)	Οὐδένα	κανένα
Οὐκ ἔστιν ὄντινα (ὄν) οὐ(κ)	Πάντα	τον καθένα – όλους, α, ες

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:

Α) οἱ εκφράσεις του «ἔστιν ὅστις» ἀντιστοιχοῦν με τὴν ἀντωνυμία «Τίς» σε ὅλες τις πτώσεις του ἐνικού, συνεπῶς οὔτε τὸ «ἔστιν» θεωρεῖται ρήμα, οὔτε τὸ «ὅστις» εἶναι υποκείμενό του, ἀφοῦ καμία ἀπ’ αὐτές τις δύο λέξεις δεν ἔχει **ξεχωριστό** συντακτικὸ ρόλο ἢ θέση μέσα στὴν πρόταση, ἀλλὰ **μαζί** παίρνουν τὴν συντακτικὴ θέση που θα ἔπαιρνε ἡ ἀντωνυμία «Τίς». Δηλ. στὴν ἐρώτηση «ἔστιν ὅστις βούλεται ἀγορεύειν;» ἔχουμε **μία** πρόταση, γιατί ἔχουμε ἓνα ρήμα, τὸ «βούλεται» με υποκείμενο τὸ «ἔστιν ὅστις» και ἀντικείμενο τὸ ἀπαρέμφατο «ἀγορεύειν».

Β) ἀν ὁμως συμβεῖ σε μία πρόταση ἡ ἐκφραση «ἔστιν ὅστις», σε οποιαδήποτε πτῶση κι ἀν βρίσκεται, να πάρει μία ἄλλη ονομαστικὴ ως υποκείμενο, και μία ἄλλη ονομαστικὴ ως κατηγορούμενο, τότε παύει να λειτουργεῖ ως ενιαία ονομαστικὴ ἐκφραση με τὸ «ὅστις», και φυσικὰ παύει να παίρνει τις πιο πάνω μεταφράσεις, ἀλλὰ λογίζεται ως ξεχωριστό ρήμα, και δημιουργεῖ δική του πρόταση.

Γ) Για παράδειγμα στὴν πρόταση:

1. «Οὐδεὶς οὕτω ἀνόητός ἐστις ὅστις ταῦτα ἐρεῖ» ἔχουμε δύο ρήματα, τὸ «ἔστιν» και τὸ «ἐρεῖ», και φυσικὰ δύο προτάσεις, ἡ πρώτη κύρια και ἡ δευτέρη ἀναφορικὴ, διότι τὰ «ἔστιν» και «ὅστις» ἀποδεσμεύονται ἀπὸ τὴν μεταξύ τους σχέση και δημιουργοῦν δύο ἀνεξάρτητες προτάσεις, διότι 1^ο) ὑπάρχει υποκείμενο στὸ «ἔστιν», που εἶναι τὸ «οὐδεὶς», ἀλλὰ και κατηγορούμενο, που εἶναι τὸ «ἀνόητος».

Δ) Εὐν ἀντιθέτως στὴν πρόταση:

2. «Οὐκ ἔστιν ὅστις ταῦτα ἐρεῖ» ἔχουμε ἓνα μόνο ρήμα, τὸ «ἐρεῖ» και φυσικὰ μία μόνο πρόταση, ἀφοῦ τὰ «ἔστιν» και «ὅστις» ἐνώνονται και δημιουργοῦν μία ενιαία ονομαστικὴ ἐκφραση που λειτουργεῖ ως υποκείμενο στὸ ρήμα «ἐρεῖ».

Ε) Συνεπῶς θέλει ιδιαίτερη προσοχὴ ἡ πρόταση ἐκείνη, ὅπου θα βρεθοῦν κοντὰ τὰ «ἔστιν» και «ὅστις», ὥστε να αποφασιστεῖ ἀν αποτελοῦν μία ενιαία ἐκφραση, ἢ ὄχι.

Β) Οἱ εκφράσεις: ἔστιν οἷ, ἔστιν ὦν, ἔστιν οἷς, ἔστιν οὓς, ἔστιν ἅ.

Πρόκειται για παρόμοιες εκφράσεις με τις προηγούμενες. Ὅλες αὐτές εἶναι ενιαίες συντακτικὲς και μεταφραστικὲς εκφράσεις που παίρνουν στὴν σύνταξη τὴν θέση τῆς ἀντωνυμίας «Τίς». Για να λειτουργήσῃ ὁμως αὐτὴ ἡ μορφή σύνταξης, πρέπει στις εκφράσεις αὐτές τὸ ρήμα «ἔστιν» να μην ἔχει δικό του υποκείμενο σε ονομαστικὴ πτῶση. Για παράδειγμα:

Στὴν πρόταση «ἔστιν οἷ βούλονται ἀγορεύειν κάποιον θέλουν να πάρουν τον λόγο» ἡ ἐκφραση «ἔστιν οἷ» ισοδυναμεῖ με τὴν ἀντωνυμία «τινές» και γίνεται υποκείμενο στὸ «βούλονται».

ΚΕΦΑΛ. 3^ο. ΟΙ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ 'ΕΣΤΙΝ ΟΣΤΙΣ'

1. **Ονομαστική:** ἔστιν οἱ αἵ, = τινές ὄντας σε ονομαστική πτώση η έκφραση λειτουργεί ενιαία ως υποκείμενο.

App. Αλέξ. 2,8,7 καὶ τούτων ἔστιν οἱ κατὰ νότου ἐγένοντο τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς = και ανάμεσα σ' αυτούς **ορισμένοι** βρέθηκαν στην πίσω πλευρά του στρατεύματος του Αλεξάνδρου.

App. Αλέξ. 16,18,4 τῶν δὲ νεῶν ἔστιν αἱ καὶ πάντῃ διελύθησαν = και από τα πλοία **ορισμένα** καταστράφηκαν εντελώς

2. **Γενική:** ἔστιν ὧν = τινῶν. Λειτουργεί ως όνομα σε γενική πτώση συντακτικά.

Θουκ. 7,11,2 ἦλθε Γύλιππος Λακεδαιμόνιος στρατιὰν ἔχων ἔκ τε Πελοποννήσου καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Σικελίᾳ πόλεων ἔστιν ὧν = Ἦρθε και ο Γύλιππος ο Λακεδαιμόνιος ἔχοντας στράτευμα από την Πελοπόννησο και από **ορισμένες** πόλεις της Σικελίας. Λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός.

3. **Δοτική:** ἔστιν οἷς = τισί

Ξεν. Οικ. 21,7 ἀλλ' ὥσπερ ἰδιώταις ἔστιν οἷς ἐγγίγνεται φιλοπονία τις, οὕτω καὶ ὅλῳ τῷ στρατεύματι ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν ἀρχόντων ἐγγίγνεται καὶ τὸ φιλοπονεῖν καὶ τὸ φιλοτιμεῖσθαι...= *αλλά όπως και σε ορισμένους ιδιώτες δημιουργείται μία κάποια εργατικότητα, έτσι και σ' όλο το στράτευμα εξ αιτίας των ἀρχόντων γίνεται και η εργατικότητα και η αγάπη στις τιμές.* Λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός.

4. **Αιτιατική:** ἔστιν οὔς, ἅς, ἅ = τινάς τινά

Ξεν. Ελλην. 2.4. 6 ὅπλα δρόμῳ προσέπιπτον· καὶ ἔστι μὲν οὗς αὐτῶν κατέβαλον = *Και ορισμένους απ' αυτούς τους νίκησαν.* Λειτουργεί ως αντικείμενο σε αιτιατική πτώση στο «κατέβαλον»

Δημοσθ. Λάκρ. 36 ἐκ δὲ τοῦ Πόντου ἕτερά ἐστιν ἃ εἰσάγεται δεῦρο = *Και από τον Πόντο ορισμένα τα εισάγει εδώ.* Λειτουργεί ως αιτιατική αντικείμενο στο «εἰσάγεται».

Θουκ. 1,65 Φορμίων τὴν Χαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν ἐδήου καὶ ἔστιν ἃ καὶ πολίσματα εἶλεν = *Ο Φορμίων την Χαλκιδική και την Βοττική ἐρήμωσε, καθώς και ορισμένες πόλεις.* Λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός.

Γ) Διάφορες επιρρηματικές εκφράσεις με το «ἔστιν» + επιρρήματα.

1.1. ἔστιν ὅτε = κάποτε

1.2. οὐκ ἔστιν ὅτε = ποτέ

1.3. οὐκ ἔστιν ὅτε οὐκ = πάντοτε

2.1. ἔστιν ὅπου = κάπου

2.2. οὐκ ἔστιν ὅπου = πουθενά

2.3. οὐκ ἔστιν ὅπου οὐκ = παντού

3.1. ἔστιν ὅπῃ / ἧ = με κάποιο τρόπο

3.2. οὐκ ἔστιν ὅπῃ / ἧ = με κανένα τρόπο

3.3. οὐκ ἔστιν ὅπῃ / ἧ οὐκ = με κάθε τρόπο

4.1. ἔστιν ὅπως = εἶναι δυνατόν

4.2. οὐκ ἔστιν ὅπως = εἶναι αδύνατον

4.3. οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ = εἶναι σίγουρο